NATUURONTWIKKELINGSPROJECT STAPSTEEN 't ZWANENBROEKJE

Natuurgebied 't Zwanenbroekje

Ecologische verbindingen in de Ooijpolder

Stapsteen 't Zwanenbroekje is een particulier initiatief, ongeveer vijftien jaar geleden gestart, waarbij landbouwgronden worden omgezet in natuur. De overheid wil natuurbeheer door particulieren stimuleren. 't Zwanenbroekje is hiervan een voorbeeld. Bij de inrichting van het gebied wordt gestreefd naar een zo groot mogelijke variatie passend bij het landschap, zodat zoveel mogelijk planten en dieren zich er thuis kunnen voelen. Het gebied vormt een stapsteen in de ecologische verbindingszone door de Ooijpolder tussen de stuwwal bij Ubbergen en de uiterwaarden langs de rivier de Waal. 't Zwanenbroekje werkt samen met het IVN, vereniging voor natuur- en milieueducatie, afdeling Rijk van Nijmegen.

Nieuwsbrief 17 www.Zwanenbroekje.nl **oktober 2012**

Ten behoeve van de bewoners van een aantal huizen ten zuiden van de verkeersweg en van wandelaars houden wij door de griend een zogenaamde "zichtas" vrij op het kerkje van Persingen. 's Avonds is het kerkje verlicht. De wilgen in de griend groeien telkens weer aan. Kinderen van bezoekende basisscholen vinden het stoer werk om de wilgen af te zagen of te knippen. De wilgentenen worden verwerkt in een afscheiding. De foto herinnert aan het voorjaar dat achter ons ligt.

Op de Springplank, de voetgangersbrug over de verkeersweg, die uitzicht biedt op 't Zwanenbroekje en de Ooijpolder is een kaart geplaatst. Ter oriëntatie: de vier rondjes in het midden onderaan zijn de moerassen op 't Zwanenbroekje langs het Meer; recht omhoog daarboven de Koude Dijk en de brede slinger linksboven is de rivier de Waal.

Nieuws uit het dierenrijk

Broedvogels Peter Eekelder onderzocht wederom welke vogels in ons gebied aan het broeden waren. In totaal 24 soorten tegen 30 in 2011. Vergeleken met 2011 waren er verschuivingen en constanten. Zo werden bv. Kievit, Tureluur, Snor, Rietzanger en Kneu niet terug gezien, terwijl Dodaars, Spotvogel en Ekster dit jaar wel van de partij waren. In aantal spant de Kleine Karekiet de kroon met 46 broedparen (vorig jaar 38), op afstand gevolgd door Grasmus 16 (20), Grauwe Gans 16 (7), Bosrietzanger 14 (13) en Rietgors 13 (12).

Peter inventariseerde ook voor het eerst de **Sprinkhanen op 't Zwanenbroekje**. Liefst elf soorten met poëtische namen als: *Zeggendoorntje, Gewoon Spitskopje, Krasser en Ratelaar*.

Ook dit jaar hebben we door het neerleggen van nestvlotjes geprobeerd de ***Zwarte Sterns*** *naar 't Zwanenbroekje te lokken. Enkele kwamen wel kijken maar nestelen ho maar.*

Op 5 april zag Clemens Heijmen ***een Visarend*** *boven 't Zwanenbroekje. "Hij of zij ving een mooi visje en ging die in een van de vrijstaande bomen oppeuzelen". Fuad Adams merkte de vogel ook op. Hij maakte een foto waarop behalve de vogel ook de bomenrij aan de overkant van het Meer te zien is. Een onmiskenbaar bewijs voor wie mocht twijfelen.*

In het late voorjaar werd ***Hermanus van 't Zwanenbroekje*** *geboren, zoon van Hendrika. Hier staat de hele groep keurig op een rij voor de foto. Op de achtergrond wederom de bomenrij.*

De ***steenuilenkasten*** *zijn weer onderzocht. Ze worden alle drie gebruikt maar niet door de doelgroep. In twee van de kasten heeft een Steenmarter gezeten. In een ervan lag nog een leeggegeten eendenei. In de derde kast heeft een koolmees gebroed.*

Bevers

2012 is door de Zoogdiervereniging uitgeroepen tot het jaar van de Bever, het grootste knaagdier van Europa. Het gaat goed met de bever in Nederland. Sinds zijn terugkeer in 1988 leven er nu weer zo'n 500. De verwachting is dat het er over tien jaar 2000 zullen zijn. Als "bouwkundig ingenieur" is de bever door zijn geknaag, gegraaf en het bouwen van dammen als geen ander in staat om het landschap vorm te geven. De bever is daarom een onmisbaar onderdeel binnen natuurontwikkeling in Nederland. 's Winters eet de bever vooral boombast, in de zomer ook bladeren, grassen en kruiden. Als vegetariër heeft de bever bovendien minder te lijden van strenge vorst dan de visetende otter. Hij legt wintervoorraden van twijgen en takken aan en heeft daarom graag wat dieper water voor de deur met veel bomen en struiken langs de waterkant zodat ze niet te ver het land op hoeven. Een volwassen bever kan ruim 30 kg wegen en is ruim 125 cm lang. In de zomer komen de jongen naar buiten. De ouders zijn erg beschermend en helpen de jongen door hen voort te duwen bij hindernissen of zelfs in hun voorpoten te dragen. Bij de opvoeding worden de ouders bijgestaan door de jongen van de voorafgaande twee jaar.

De bever stierf uit door overbejaging om zijn bont en vlees. Het bevergeil, waarmee hij zijn territorium markeert, was gezocht in de parfumindustrie. Omdat hij zwemt en een vissenstaart heeft mocht hij van de katholieke kerk net als vis gegeten worden op vrijdag!

Vergeleken met de otter, die per nacht soms wel tien kilometer over land aflegt, is de bever minder kwetsbaar omdat hij meer aan het water gebonden is en daardoor minder snel verongelukt in het verkeer. Voorwaarde is wel dat waar het verkeer een barrière vormt voorzieningen worden aangelegd.

Verkeersslachtoffer

Sinds bevers zich behalve op 't Zwanenbroekje ook aan de zuidkant van de N325 hebben gevestigd zijn er al twee slachtoffers bij de oversteek van de verkeersweg gevallen. De provincie, de wegbeheerder, heeft beloofd een raster aan te brengen om de dieren te dwingen de duiker onder de weg te gebruiken.

Begin mei troffen wij helaas weer een dode bever aan op een ongewone plaats bij het toegangshek van 't Zwanenbroekje, geen plek voor een natuurlijke dood. Dus hoogstwaarschijnlijk aangereden. Het dier was 124 cm lang en woog wel 30 kg. Na afname van een stukje vel met vacht voor DNA-onderzoek hebben we het dier begraven. We hopen dat dit het laatste slachtoffer zal zijn. Eind juli is er door de wegbeheerder een afrastering geplaatst.

Binnenkort op 't Zwanenbroekje?

Een cameraval van Jochem Kühnen heeft op 9 oktober in een rietmoeras in de Ooijpolder een ***Wasbeer*** *gefilmd. In Duitsland komen deze exoten in grote getale voor. Zij vormen geen bedreiging voor inheemse diersoorten. Kennelijk zijn ze nu bezig de grens over te steken. Wie volgt: de Wolf?*

Publieksactiviteiten

Op zondag 24 juni was **het Streekgala** gepland. Doel is de bedrijvigheid op het platteland te promoten door de stedeling uit te nodigen bedrijven te bezoeken en kennis te maken met streekproducten en andere activiteiten. Het Streekgala strekt zich inmiddels uit rond de hele stad Nijmegen tot aan het zuiden van Arnhem. Voor de fietsroute langs bedrijven in de Ooijpolder en de Duffelt was door de **stichting Landwaard** ook 't Zwanenbroekje uitgenodigd zich te presenteren. Wij vinden het verheugend dat een natuurgebied als 't Zwanenbroekje wordt gezien als een bijdrage aan de aantrekkelijkheid van het platteland. In de presentatie wilden wij behalve de natuurwaarden ook de economische aspecten van het gebied laten zien: de honing van de bijenkasten, het biologische wildernisvlees van de runderen, die het gebied begrazen. Van de wilgentenen die het gebied levert wilden we met kinderen iets moois vlechten.
Helaas werd deze dag getroffen door uitzonderlijk slecht weer. Aangezien we geen binnenruimte hebben werden we gedwongen na korte tijd in te pakken. Jammer voor de fietsers en van de inzet van alle vrijwilligers, die wilden meehelpen. Een volgende keer is een gesloten tent gewenst.

Op 24 juni was er ook een wandeling voor **donateurs van Monument en Landschap**. Deze is wel doorgegaan en trok ondanks het slechte weer 11 deelnemers. Na de start in het kerkje van Ubbergen ging het door het Bronnenbos bij de Refter en het nieuw ingerichte natuurterrein rond de havo Notre Dame naar de Springplank. Van hieruit werd het oostelijk deel van 't Zwanenbroekje bezocht. Via het pad langs de oostgrens ging het langs de moerassen bij het Meer naar het publieke pad bij de vistrap. Van hieruit over met de pont en naar Persingen. De deelnemers waren enthousiast.

Op zondag 16 september was er een ***publiekswandeling van het IVN*** *van de Stuwwal naar de Waal. Er werd gestart vanaf de bushalte bij de Maartenskliniek. Vandaar via het Hengstdal naar de Elyzeese velden, het Bronnenbos, de nieuw ingerichte omgeving van de Notre Dame en over de Springplank naar 't Zwanenbroekje. De deelnemers troffen het want hier liet zich een Visarend zien. Vervolgens met het pontje naar de overkant en via de boerenlandpaden naar de Bisonbaai met als eindpunt café Oortjeshekken.*

De werkgroep Jeugdeducatie van het IVN ging op woensdag 12 en vrijdag 14 september aan de slag met **leerlingen van de basisschool Op Weg** uit Ooij.

Op een fraaie dinsdag 25 september staken maar liefst 45 personen verbonden aan ***het Meldpunt Kindermishandeling Gelderland*** *in Velp de handen uit de mouwen. Natte, vuile en zware karweien zoals het verwijderen van wilgenopslag in het moeras, lisdodde met stinkende bagger uit een poel trekken, zand kruien en het snoeien van struiken waren niet in staat de uitstekende stemming te bederven.*

Verklaring van de Wylerberg

Op initiatief van de Ploegdriever, vereniging voor agrarisch natuurnatuurbeheer, is een "Landschapscommunity" opgericht, een netwerk van organisaties die zich inzetten voor behoud, ontwikkeling en promotie van **het aantrekkelijke gebied aan de oostflank van Nijmegen**. Op 9 oktober is in huize Wylerberg in Beek deze samenwerking officieel bekrachtigd met de ondertekening van de Verklaring van de Wylerberg. De gezamenlijke promotie is gestart met de lancering van de website www.landschapvaniedereen.nl . 't Zwanenbroekje heeft zich bij deze samenwerking aangesloten.

100 jaar geleden

In september wordt door de Eerste Kamer de Vogelwet aangenomen, die op 1 januari 1914 in werking treedt. Thijsse is lid van de Commissie ter voorbereiding van deze wet. In het Brabantse Oisterwijk ontstaat grote onrust omdat een exploitatiemaatschappij plannen heeft om de vennen in deze gemeente te ontwateren. De plaatselijke VVV richt zich tot de Vereniging tot Behoud van Natuurmonumenten, die er in slaagt de vennen aan te kopen. Door de publiciteit rondom deze zaak neemt het plaatselijk toerisme sterk toe.

En 10 jaar geleden

De Raad van State heeft zich uitgesproken ten gunste van de aanleg van Rijksweg 73-Zuid, Venlo-Maasbracht, op de oostelijke Maasoever dwars door de beekdalen van de Swalm en Roer.
Oprichting van de Partij voor de Dieren uit onvrede over de geringe politieke betrokkenheid bij dierenwelzijn en dierenrechten.

Bron: De natuur als bondgenoot; de wereld van Heimans en Thijsse in historisch perspectief, Zeist 2007. Dit door de KNNV en het IVN uitgegeven boek beschrijft het ontstaan en de ontwikkeling van de natuurbescherming in Nederland. Zeer lezenswaardig!

Verleden en toekomst

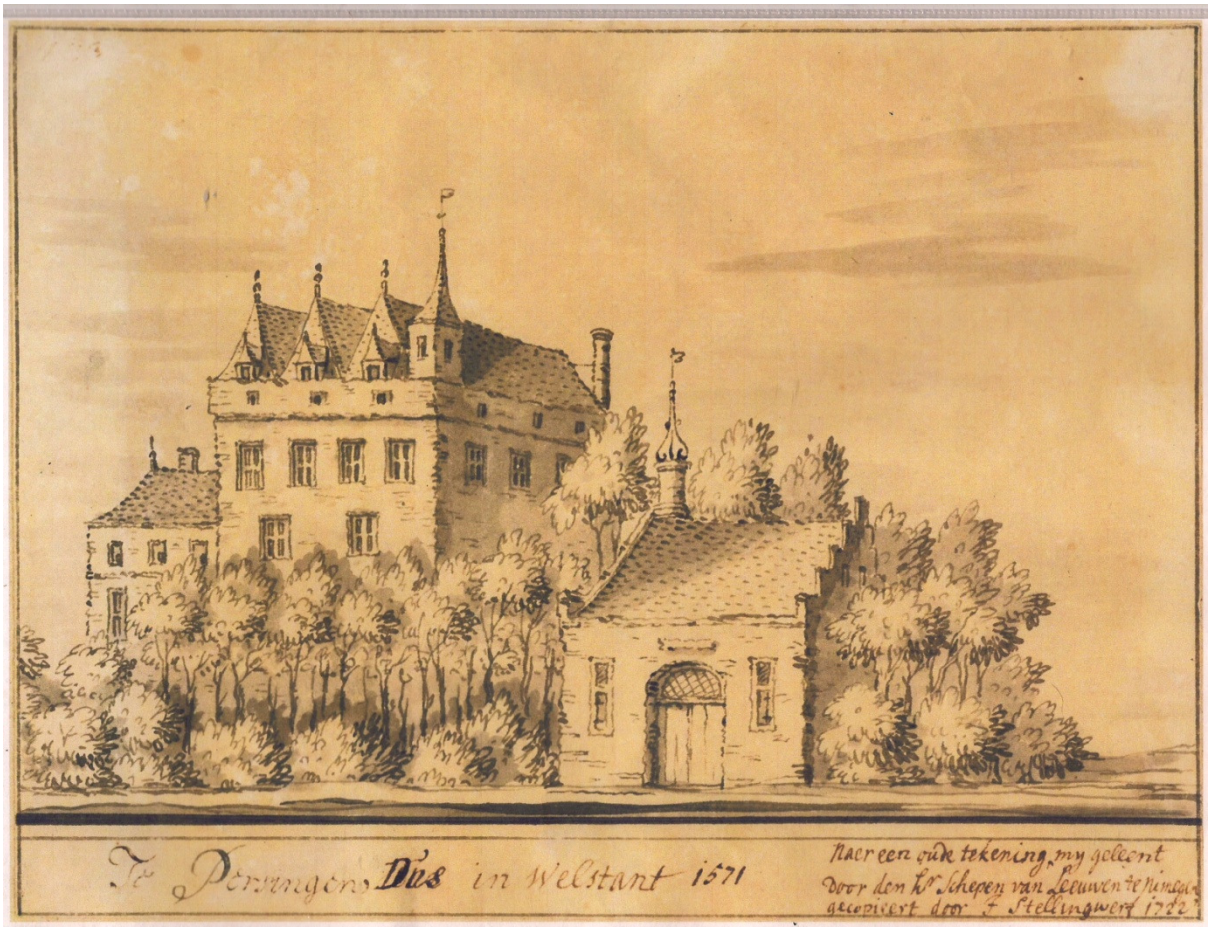

Waar de moeraszone van ’t Zwanenbroekje aan de oostgrens eindigt valt aan de overkant van het Meer in het weiland een met gras begroeide verhoging in het landschap waar te nemen. Op deze terp stond ooit het huis te Persingen. De tekening geeft een beeld van het kasteel zoals het er uitzag in 1571. Jacobus Stellingwerf maakte in 1722 een kopie van een eerdere tekening. Van het kasteel was in 1722 slechts een ruïne over nadat het in 1613 in brand was gestoken.
De plek waar het kasteel stond had vroeger een grote strategisch waarde: over het Meer voeren schepen met handelswaar en men kon hier de weg door de Ooijpolder naar Nijmegen controleren. Wisselende machthebbers namen bezit van deze plek. De eerste vermelding was in 1332. Het dorp Persingen had vroeger een veel grotere omvang dan nu. In 1809 werd een groot deel van het dorp verzwolgen door overstromingen van de Waal en ijsgang. Ook de ruïne van het kasteel verdween. Maar de terp bevat nog steeds gewelven en fundamenten.
Toekomstfantasie: een wandelpad ten oosten van ’t Zwanenbroekje, een spannende oversteek over het Meer naar de terp, het zichtbaar maken van de contouren van het kasteel boven de grond en ook van de structuren die er onder liggen(beschermd als Rijksmonument) en een pad naar Persingen. Dat zou - naast het bestaande struinpad over ’t Zwanenbroekje en de oversteek met het pontje- vanaf de voetgangersbrug een boeiende rondwandeling mogelijk maken. Wie helpt mee om deze fantasie tot werkelijkheid te maken?

“’t Zwanenbroekje is onderdeel van een landelijk en wereldwijd natuurnetwerk”